

Zasady wypełniania zaświadczenia A1 o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej

Podstawy prawne:

Z dniem 1 maja 2010 r. weszły w życie:

- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE nr L 166/1 z 30.04.2004), zwane dalej rozporządzeniem 883/2004,
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 988/2009 z dnia 16 września 2009r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz określające treść załączników (Dz.Urz.UE nr L 284/43 z 30.10.2009),
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczące wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz.UE nr L 284/1 z 20.10.2009), zwane dalej rozporządzeniem 987/2009.

Zgodnie z brzmieniem art. 19 ust. 2 rozporządzenia 987/2009 – na wniosek zainteresowanego lub pracodawcy instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie zgodnie z przepisami tytułu II rozporządzenia podstawowego, poświadczają, że to ustawodawstwo ma zastosowanie, oraz w stosownych przypadkach wskazuje, jak długo i na jakich warunkach ma ono zastosowanie.

Do poświadczania mającego zastosowanie, zgodnie z powoływanymi wyżej przepisami, ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego stosowane jest „zaświadczenie o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej”, A1.

Zaświadczenie A1 zastępuje dotychczasowy formularz E 101, z wyjątkiem sytuacji, gdy zastosowanie mają przepisy rozporządzenia Rady (EWG) 1408/71 z 14 czerwca 1971r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, jednakże z uwzględnieniem uwag podanych w dalszej części niniejszych wyjaśnień.

Zaświadczenie A1 poświadczane jest przez Terenowe Jednostki Organizacyjne Zakładu Ubezpieczeń Społecznych następującym osobom, które podlegają polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego na mocy przepisów rozporządzenia 883/2004:

- oddelegowany pracownik najemny - art. 12 ust. 1,
- pracownik wykonujący pracę najemną w dwóch lub w kilku państwach członkowskich – art. 13 ust. 1,
- osoba oddelegowana pracująca na własny rachunek – art. 12 ust. 2,
- osoba pracująca na własny rachunek w dwóch lub w kilku państwach członkowskich – art. 13 ust. 2,
- urzędnik służby cywilnej – art. 11 ust. 3 lit. b),
- osoba należąca do personelu kontraktowego – art. 15,

- marynarz – art. 11 ust. 4,
- osoba wykonująca pracę najemną i pracująca na własny rachunek w różnych państwach – art. 13 ust. 3,
- urzędnik służby cywilnej zatrudniony przez jedno państwo i wykonujący pracę najemną/pracę na własny rachunek w jednym lub w kilku innych państwach – art. 13 ust. 4,
- wyjątek od przepisów – art. 16.

Zasady wypełniania zaświadczenia A1

Zaświadczenie A1 podzielone jest na 6 bloków, z czego blok szósty poświadcza ZUS.

Blok 1 – dane osobowe posiadacza.

- 1.1 – należy wpisać numery PESEL i NIP a w razie gdy ubezpieczonemu nie nadano tych numerów lub jednego z nich – serię i numer dowodu osobistego lub paszportu; należy wskazać który numer jest jakim identyfikatorem: wpisać „P” (bez cudzysłowu) dla PESEL, „N” (bez cudzysłowu) dla NIP (np.: P: 78010100001, N: 5250001122), w przypadku dowodu osobistego wpisać: „D.O.:" (bez cudzysłowu) a następnie serię i numer dowodu osobistego, w przypadku paszportu wpisać „PAS.:" (bez cudzysłowu) a następnie serię i numer paszportu ; w odpowiedniej kratce należy wpisać znak „x”,
- 1.2 – wpisać nazwisko,
- 1.3 – wpisać imiona,
- 1.4 – wpisać nazwisko rodowe (pole nieobowiązkowe),
- 1.5 – wpisać datę urodzenia (dzień, miesiąc i rok – zapisywany czterocyfrowo),
- 1.6 – wpisać obywatelstwo (wpisać słownie, lub podając symbol państwa),
- 1.7 – wpisać miejsce urodzenia ,
- 1.8.1 – wpisać ulicę, numer domu i numer mieszkania
- 1.8.2 – wpisać miasto,
- 1.8.3 – wpisać kod pocztowy,
- 1.8.4 – wpisać symbol państwa ,
- 1.9.1 – wpisać ulicę, numer domu i numer mieszkania,
- 1.9.2 – wpisać miasto,
- 1.9.3 – wpisać kod pocztowy,
- 1.9.4 – wpisać symbol państwa.

Punktów 1.9.1 – 1.9.4 nie należy wypełniać jeżeli osoba ma więcej niż jedno miejsce pobytu w państwie/państwach wykonywania pracy.

Blok 2 – ustawodawstwo państwa członkowskiego mające zastosowanie.

- 2.1 – wpisać: PL,
- 2.2 – wpisać datę początkową poświadczenia polskiego ustawodawstwa,
- 2.3 – wpisać datę końcową poświadczenia polskiego ustawodawstwa,
- 2.4 – wstawić „x”, gdy ustalone ustawodawstwo nie ma charakteru tymczasowego (oddelegowany pracownik najemny, osoba oddelegowana pracująca na własny rachunek, urzędnik służby cywilnej, marynarz, osoba należąca do personelu

- 2.5 – wstawić „x”, gdy ustalone ustawodawstwo ma charakter tymczasowy na podstawie art. 16 rozporządzenia 987/2009, nie należy wpisywać okresu obowiązywania tymczasowego ustawodawstwa. Dotyczy to pracownika wykonującego pracę najemną w dwóch lub w kilku państwach członkowskich, osoby pracującej na własny rachunek w dwóch lub w kilku państwach członkowskich, osoby wykonującej pracę najemną i pracującą na własny rachunek w różnych państwach, urzędnika służby cywilnej zatrudnionego przez jedno państwo i wykonującego pracę najemną/pracę na własny rachunek w jednym lub w kilku innych państwach.
- 2.6 – wstawić „x”, gdy na mocy art. 87 ust. 8 rozporządzenia 883/2004 zastosowanie ma poprzednio obowiązujące rozporządzenie (EWG) 1408/71. Ponieważ w bloku 3 zaświadczenia nie oznaczono konkretnych artykułów, które odnosiłyby się do sytuacji osoby, potwierdzając status osoby ubezpieczonej należy kierować się opisem słownym umieszczonym przy każdej kratce w tym bloku. Należy wówczas zaznaczyć kratkę, której opis zgadza się z faktyczną sytuacją osoby ubezpieczonej.

Przykład:

Osoba, która wykonuje pracę najemną w kilku państwach członkowskich, w tym w Polsce, dla przedsiębiorstwa mającego siedzibę w Niemczech, zamieszkująca w Polsce, posiadała poświadczony przez ZUS formularz E 101 w rybie 14.2b rozporządzenia 1408/71 na okres 01.01.2010 – 30.06.2010. Osoba nie wykonuje w Polsce znacznej części działalności, zatem na mocy art. 13.1b rozporządzenia 883/2004 powinna ona podlegać ustawodawstwu niemieckiemu. Osoba złożyła wniosek o poświadczenie zaświadczenia A1 na okres od 01.07.2010 do 30.06.2011. Osoba nie złożyła wniosku o objęcie jej przepisami rozporządzenia 883/2004. Ponieważ jej sytuacja zawodowa nie uległa zmianie, to zgodnie z art. 87 ust. 8 rozporządzenia 883/2004, jest nadal objęta przepisami rozporządzenia 1408/71. Jednostka ZUS poświadczając tej osobie zaświadczenie A1 zaznaczy w bloku 3 kratkę 3.2 „Pracownik wykonujący pracę najemną w dwóch lub w kilku państwach członkowskich”.

Odnosnie punktów 2.4, 2.5 i 2.6, co do zasady należy zaznaczać tylko jedną kratkę spośród trzech. Jednakże przy zaznaczeniu punktu 2.6 dopuszcza się zaznaczenie również punktu 2.4.

Blok 3 – potwierdzenie Pana/Pani statusu.

- 3.1 – wstawić „x” gdy oddelegowany jest pracownik najemny,
- 3.2 – wstawić „x” gdy pracownik wykonuje pracę najemną w dwóch lub w kilku państwach członkowskich,
- 3.3 – wstawić „x” gdy oddelegowanie dotyczy osoby pracującej na własny rachunek,
- 3.4 – wstawić „x” gdy oddelegowanie dotyczy osoby pracującej na własny rachunek w dwóch lub w kilku państwach członkowskich,
- 3.5 – wstawić „x” gdy osoba jest urzędnikiem służby cywilnej,
- 3.6 – wstawić „x” gdy osoba należy do personelu kontraktowego.

Art. 15 rozporządzenia 883/2004 dotyczy prawa wyboru ustawodawstwa właściwego przez personel kontraktowy Wspólnot Europejskich. Przepis ten zastępuje dotychczasowy art. 16 ust. 3 rozporządzenia 1408/71, do którego wykonywania

stosowany był formularz E 103. Stosowanie przepisu art. 15 rozporządzenia 883/2004 nie wymaga jednak używania do tego celu osobnego zaświadczenia, stosuje się zatem w tym przypadku zaświadczenie A1. Instytucja Wspólnot Europejskich, która zawarła umowę z pracownikiem, informuje instytucję właściwą państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo wybrał pracownik o dokonanych przez niego wyborze. W Polsce instytucją dokonującą poświadczania zaświadczenia A1 w trybie art. 15 rozporządzenia 883/2004 jest I Oddział ZUS w Warszawie.

- 3.7 – wstawić „x” gdy osoba jest marynarzem,
- 3.8 – wstawić „x” gdy osoba wykonuje pracę najemną i pracuje na własny rachunek w różnych państwach,
- 3.9 – wstawić „x” gdy osoba jest urzędnikiem służby cywilnej zatrudnionym przez jedno państwo i wykonującym pracę najemną/pracę na własny rachunek w jednym lub w kilku innych państwach,
- 3.10 – wstawić „x” gdy zastosowanie ma uregulowanie wyjątkowe (wyjątek od przepisów - art. 16 rozporządzenia 883/2004).

Należy zaznaczyć tylko jeden punkt spośród punktów 3.1 – 3.10

Blok 4 – informacje o pracodawcy/działalności na własny rachunek w państwie, którego ustawodawstwo ma zastosowanie.

- 4.1.1 – wstawić „x” jeżeli osoba wykonuje w Polsce pracę najemną (np. na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia, jest osobą duchowną),
- 4.1.2 – wstawić „x” jeżeli osoba wykonuje w Polsce działalność na własny rachunek,
- 4.2 – wpisać NIP i REGON płatnika składek (pracodawcy lub osoby prowadzącej działalność na własny rachunek) a jeżeli płatnikowi nie nadano tych numerów lub jednego z nich – numer PESEL lub serię i numer dowodu osobistego albo paszportu; należy również wskazać który numer jest jakim identyfikatorem – wpisać pełne nazwy identyfikatorów NIP, REGON, PESEL, w przypadku dowodu osobistego wpisać: „D.O.:” (bez cudzysłowu) a następnie serię i numer dowodu osobistego, w przypadku paszportu wpisać „PAS.:” (bez cudzysłowu) a następnie serię i numer paszportu,
- 4.3 – wpisać nazwę lub imię i nazwisko pracodawcy, lub osoby prowadzącej działalność na własny rachunek,
- 4.4.1 – wpisać ulicę, numer domu i mieszkania,
- 4.4.2 – wpisać PL,
- 4.4.3 – wpisać miasto,
- 4.4.4 – wpisać kod pocztowy

Blok 5 – informacje o pracodawcy/działalności na własny rachunek w innym państwie (-ach) członkowskim (-ich).

- 5.1 – wpisać nazwę/nazwy firmy/firm lub statków gdzie wykonywana jest praca najemna lub działalność na własny rachunek. Można podać również numery identyfikacyjne tych firm, jeżeli są znane.

W przypadku, gdy praca nie jest wykonywana w konkretnej firmie lub nazwy firm, w których będzie wykonywana praca nie są znane z góry, np. ze względu na charakter wykonywanej pracy, punkt ten należy pozostawić niewypełniony.

- 5.2 – wpisać adresy wymienionych w punkcie 5.1 firm lub banderę statku. Należy zachować kolejność ustaloną w punkcie 5.1. Jeżeli w punkcie 5.1 nie wskazano

Przykład:

Osoba wykonuje działalność na własny rachunek jako kierowca ciężarówki w transporcie międzynarodowym. Wykonuje przewozy towarów na zlecenie innych podmiotów. Zlecenia dotyczą różnych krajów Unii Europejskiej i osoba nie jest w stanie przewidzieć do jakiego kraju UE będzie wiozła kolejny transport. W takim przypadku w zaświadczeniu A1, w punkcie 5.2 należy wpisać „wszystkie kraje Unii Europejskiej”.

Przykład:

Osoba wykonuje pracę jako kierowca ciężarówki w transporcie międzynarodowym jako pracownik firmy transportowej. Wykonuje pracę w następującym schemacie:

- 1. przewóz towarów do Grecji, następnie powrót do Polski*
- 2. przewóz towarów do Finlandii, następnie powrót do Polski*
- 3. przewóz do Francji, następnie powrót do Polski*

Jeżeli taki schemat przewozów ma charakter stały, tzn. nie ulega zmianie przez dłuższy czas, należy wymienić w punkcie 5.2 zaświadczenia A1 kraje UE, przez które kierowca będzie przejeżdżał.

Jeżeli harmonogram przewozów ulega zmianie w taki sposób, że ustalenie konkretnych państw przejazdu jest trudne do przewidzenia, lecz następuje w ramach pewnej stałej liczby państw UE, należy wymienić te kraje.

Jeżeli harmonogram przewozów ulega zmianie w taki sposób, że ustalenie konkretnych państw przejazdu jest trudne do przewidzenia, i nie następuje w ramach pewnej stałej, możliwej do określenia z góry, liczby państw UE, należy wpisać „wszystkie kraje Unii Europejskiej”.

Przy podawaniu adresów należy przyjąć zasadę maksymalnego wykorzystywania miejsca dostępnego w zaświadczeniu A1, jednak z zachowaniem przejrzystości wpisywanego tekstu. Należy także zwrócić uwagę aby adresy podawane w punkcie 5.2 zaświadczenia były w sposób jednoznaczny, nie budzący wątpliwości, powiązane z nazwami firm wpisanymi w punkcie 5.1, aby nie było problemu ze zidentyfikowaniem, który adres dotyczy której firmy.

Jeżeli praca jest wykonywana w jednym miejscu, należy bezwzględnie podawać dokładny adres wykonywania pracy.

- 5.3 – należy wstawić znak „x” w każdym przypadku, gdy nie jest możliwe określenie stałego adresu wykonywania pracy za granicą (np. ze względu na specyfikę wykonywanej pracy). Pomimo tego, należy w punkcie 5.2 podać najbardziej dokładny(e), możliwy(e) do określenia adres(y) wykonywania pracy za granicą.

Blok 6 – Instytucja wypełniająca formularz (poświadcza terenowa jednostka ZUS).

- 6.1 – 6.4 - nazwa (wraz z precyzyjnym określeniem TJO Zakładu: który Oddział, Inspektorat, np.: Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie, Inspektorat Warszawa-Wola) oraz dane adresowe jednostki ZUS poświadczającej zaświadczenie,
- 6.5 – PL,
- 6.6 – kod jednostki terenowej ZUS
- 6.7 – numer faksu jednostki terenowej ZUS poświadczającej zaświadczenie A1, lub numer faksu komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za poświadczanie zaświadczenia A1; jest to pole nieobowiązkowe,
- 6.8 – numer telefonu jednostki terenowej ZUS poświadczającej zaświadczenie A1, lub numer telefonu komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za poświadczanie zaświadczenia A1; jest to pole nieobowiązkowe,
- 6.9 – jest to pole nieobowiązkowe,
- 6.10 – data poświadczenia zaświadczenia A1,
- 6.11 – podpis pracownika ZUS wraz z pieczęcią imienną,

Informacje różne dotyczące poświadczania zaświadczenia A1

1. Pracodawca wypełnia zaświadczenie A1 w 4 egzemplarzach, osoba prowadząca działalność na własny rachunek w 3.
2. Poświadczone przez jednostkę terenową ZUS zaświadczenie A1 zwracane jest w dwóch egzemplarzach pracodawcy, jeden egzemplarz osobie prowadzącej działalność na własny rachunek.
3. Pomimo, że zaświadczenie A1 ma w oryginale kolorową szatę graficzną, terenowe jednostki ZUS będą dokonywały poświadczania również wersji czarno-białej.
4. Do zaświadczeń A1 pracodawca/osoba prowadząca działalność na własny rachunek dołącza „informację w celu wydania zaświadczenia o ustawodawstwie właściwym”, wykorzystywane dla zastosowania odpowiednich przepisów rozporządzenia 883/2004: dla pracowników delegowanych, dla osób prowadzących działalność na własny rachunek, które przenoszą tę działalność do innego państwa członkowskiego, dla osób wykonujących pracę w dwóch lub kilku państwach członkowskich, dla osób prowadzących działalność na własny rachunek w dwóch lub kilku państwach członkowskich. Druki „informacji” dostępne są w terenowych jednostkach ZUS.
5. Osobom, wobec których na mocy art. 90 ust. 1 lit a) i c) rozporządzenia 883/2004, ma zastosowanie rozporządzenie (EWG) nr 1408/71, nie poświadczają zaświadczenia A1 lecz formularz E 101. Formularz E 101 będzie poświadczany również w przypadkach, gdy okres delegowania osoby, która ubiega się o poświadczenie zaświadczenia o ustawodawstwie właściwym, rozpoczyna się przed dniem wejścia w życie rozporządzenia 883/2004, tj. przed 1 maja 2010.

6. Jednakże osobom, wobec których na mocy art. 87 ust. 8 rozporządzenia 883/2004, ma zastosowanie rozporządzenie (EWG) nr 1408/71 poświadcza się zaświadczenie A1 (przykład podano wyżej, przy omawianiu wypełniania punktu 2.6 zaświadczenia A1).
7. Wszystkie daty w zaświadczeniu A1 powinny mieć format DD-MM-RRRR, gdzie D oznacza dzień zapisywany dwucyfrowo, M – miesiąc zapisywany dwucyfrowo, R – rok zapisywany czterocyfrowo.
8. Symbole państw stosowane w zaświadczeniu A1:

BE = Belgia;	LU = Luksemburg;
BG = Bułgaria;	HU = Węgry;
CZ = Republika Czeska;	MT = Malta;
DK = Dania;	NL = Niderlandy;
DE = Niemcy;	AT = Austria;
EE = Estonia;	PL = Polska;
GR = Grecja;	PT = Portugalia;
ES = Hiszpania;	RO = Rumunia;
FR = Francja;	SI = Słowenia;
IE = Irlandia;	SK = Słowacja;
IT = Włochy;	FI = Finlandia;
CY = Cypr;	SE = Szwecja;
LV = Łotwa;	UK = Zjednoczone Królestwo;
LT = Litwa;	

(IS = Islandia; LI = Liechtenstein; NO = Norwegia; CH = Szwajcaria*).

Wersja polska zaświadczenia A1 znajduje się na stronie internetowej Komisji Europejskiej (zaświadczenie nie zostało opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej):

<http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=4946&langId=pl>

Zaświadczenie A1 oraz wzory „informacji w celu wydania zaświadczenia o ustawodawstwie właściwym” są dostępne na stronach internetowych ZUS, w zakładce „Formularze UE”:

<http://www.zus.pl/default.asp?p=1&id=1084>

* Obecnie (lipiec 2010) rozporządzenie 883/2004 nie ma zastosowania do państw EOG nie będących członkami Unii Europejskiej (Islandii, Liechtensteinu, Norwegii) oraz do Szwajcarii. Wobec tych państw zastosowanie ma rozporządzenie (EWG) nr 1408/71. Nie wystawia się zaświadczenia A1 w związku z wykonywaniem pracy w tych krajach.